

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 43

Fylke: Oppland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Østre Toten

Emne: Ting til legedom og vern
mot sykdom.

Bygdelag:

Oppskr. av: Pål Lihle

Gard:

(adresse): Kraby

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Jens Rindal, gartner 82 år hustru Hilda 78 år. William Willerud, en 70 år,
gardbruker.

SVAR

A. Ringer

1. Til vern mot gikt har jeg sett folk har hatt ring på en finger, helst høye hinds lillefinger.
2. Ringene var glatte som giftringer og av to slags metall, kobber eller messing tykkst, inni var det sink.
3. Like ringer var å få kjøpt hos handelsmennene.
4. Ringene skulle legges i edikke av og til for å bli elektriske.
5. Jeg har hørt at folk bar, ja det er de som gjør det nå også, større ringer på armen. Oftest er ringen en blankpussert kobbertråd (25 mm²) som er bøyd til så den går litt trangt inn på armen, endene møtes ikke helt. Like ringer hjelper mot gikt og fløgt i armer og hender mener de som bruker dem.

B. Armbånd.

6. En kjede laget av små kobberplater var brukt å vite rundt håndleddet, også mot gikt. For til Jens Rindal hadde brukt en slik, men han kunne ikke beskrive den.

C. Hengesmykker.

7. Det var brukt å bære en snor om halsen med en plate i. Dette skulle hjelpe mot gikt

og andre sykdommer også. Platen kunne være av metall og hadde forskjellig form, men noen nøyere beskrivelse har jeg ikke fått. Tellers var det brukt, og ~~er~~ brukes nå tildels også! å bare en liten metallplate eller et lite speil over det sted på kroppen en er redd for å få vondt. Et speil på beltet mot forskjellig sykdom i magen.

D. Belter.

10. Belter av kobber- og sinkplater med felt mellom er kjent. Beltet måtte legges i eddik av og til og blev bæret på bare huden - særlig mot gikt.

11. Siktbelte og elektrisk belte var de best.

12. En kobberplate og en sinkplate av samme form var sydd sammen med felt imellem. Disse dobbelte platene var festet til et belte av tøy. Platene var plassert på en bestemt måte, de var "taklagt", derved kom sinkplaten i det ene ledd i kontakt med kobberplaten i neste ledd. Slike belter blev laget av en mann her på bygda og var svært gjære en tid.

E. Øreringer

14. Jeg har hørt om en skomaker som brukte messingringer i ørene, han levde en tid etter 1900.

15. Hilda Rindal fortalte at hennes mor alltid måtte ha øredobber av sølv i ørene, de hjalp ufeilbart mot huggvondt. Hun sa ikke hvordan dobbene så ut, men husket at det måtte legges hull i øreflippen. Hullet blev stikk med en hullpipe mot et korkstykke som underlag. Det var en som kunne årelate som gjorde det. Hilda var da småjente - i begynnelsen av 1880 årene.

16. De jeg har hørt om hadde ringe eller dotter
i begge ørene.

17. Slike ting i ørene skulle hjelpe mot huggvondt.

—

F. Forskjellige ting.

20. Det var mange ting folk kunne bære i lommen,
og alltid heter det at de bar det mot gikt.

Av slike lommeartikler (dette er mitt navn på
gjenstandene!) har jeg hørt nevnt: hestekastanje,
tåk, spiker og andre metallgjenstander. En rå
potet var ufeilbarlig mot gikt. Jeg kjente en
gammel mann som alltid brukte den råa.

Når poteten hadde ligget så lenge i lommen at
den blev hard og for kasket han den og tok straks
en ny.